

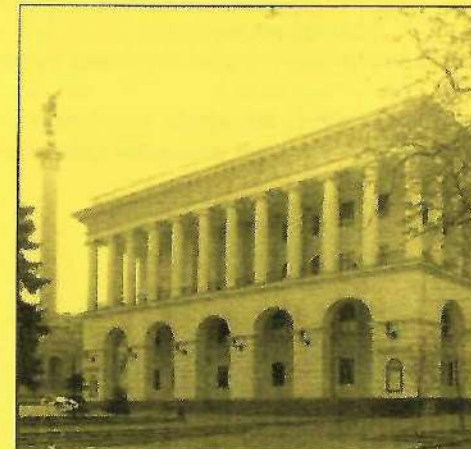
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

**АНСАМБЛЬ
ДУХОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ**

**Програма та методичні рекомендації щодо організації самостійної
роботи студентів**

для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I-II рівнів акредитації
(за кредитно-модульною системою організації навчання)

Спеціальність «Народна художня творчість»
Спеціалізація «Народне інструментальне мистецтво»

Київ – 2013

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ**

**АНСАМБЛЬ
ДУХОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ**

**Програма та методичні рекомендації щодо організації самостійної
роботи студентів**

**для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I-II рівнів акредитації
(за кредитно-модульною системою організації навчання)**

**Спеціальність «Народна художня творчість»
Спеціалізація «Народне інструментальне мистецтво»**

Київ – 2013

Видання здійснено на замовлення Державного методичного центру навчальних закладів культури і мистецтв України
Рекомендовано на засіданні Методичної ради ОКЗ
«Харківське училище культури»

Укладач - **О.П.Цибін** - викладач вищої категорії ОКЗ
«Харківське училище культури»

Рецензенти:

Г.А. Абаджан - проректор з навчальної роботи
ХНУМ ім. І.П.Котляревського, професор, кандидат
мистецтвознавства, заслужений діяч мистецтв
України, завідувач кафедри оркестрових духових
та ударних інструментів

Л.Г.Бекленіцев - викладач вищої категорії
Дніпропетровського училища культури

С.М.Білоконев - викладач-методист КВІЗ «Київське
обласне училище культури і мистецтв»

Редактор: В.Д.Мельничук
Відповідальний за випуск **Стрелько Т.Ф.**

Програма та методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи
студентів
для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
І-ІІ рівнів акредитації
(за кредитно-модульного системного організації навчання)

Спеціальність «Народна музика і творчість»
Спеціалізація «Народне інструментальне мистецтво»
/ Укладач **О.П.Цибін**.

П.П.Белень В.В. код 2179016230
72319, м. Мелітополь, вул. Бєлоулатова І.А.
р/рахунок 26009025023001 МФО 370910
ПІУ «Банк Кіпру» в м.Києві
св. № 210101700000451 код 21053001 р.
с/ф (0619) 422211

ОПЦивнуквд 2013
Державний методичний центр навч. закладів
культури і мистецтв України, 2013

Навчання та виховання керівників аматорських ансамблів духових інструментів в умовах училищ культури передбачає наявність системи з навчальних предметів, які формують особистість майбутнього керівника самодіяльного ансамблю духових інструментів. Навчальна дисципліна «Ансамбль» - одна з провідних дисциплін спеціалізації «Народне інструментальне мистецтво (духові інструменти)». Заняття в ансамблі збагачують музичний світогляд студентів, формують художній смак, розвивають різновиди музичного слуху та музичну пам'ять. У процесі навчання студенти набувають навички ансамблевого виконавства, опановують методику роботи з музичним колективом.

Мета навчальної дисципліни - надати студентам необхідну систему знань, сформувати в них вміння та навички організаційної, навчально-виховної та творчої роботи з аматорським колективом.

На заняттях з ансамблю духових інструментів вирішуються такі конкретні завдання:

- формування таких якостей виконавця та керівника аматорського колективу, як дисципліна, цілеспрямованість, відповідне творче ставлення до справи колективної гри на духових інструментах;
- набуття навичок настроювання інструментів ансамблю;
- розвиток навичок читання нот "з листа";
- методика організації та проведення репетиційної роботи в ансамблі;
- оволодіння й втілення на практиці основних принципів ансамблевого виконання;
- накопичення досвіду концертних виступів;
- методика добору ансамблевого репертуару;
- формування виконавської культури на основі вибачення різноманітного ансамблевого репертуару.

Структура кожної теми включає:

1. визначення теми;
2. практичні завдання, запропоновані викладачем до самостійного вивчення і закріплення матеріалу.

Навчальна дисципліна „Ансамбль” розрахована на 270 годин. Згідно з навчальним планом на аудиторні заняття відводиться 208 годин.

Самостійна позааудиторна робота передбачає 62 години.

Організаційно-методичні вказівки

Викладання навчальної дисципліни “Ансамбль” доручається досвідченому викладачеві, який володіє сучасною методикою організації практичних занять та творчого процесу в студентському ансамблевому колективі. Навчально-виховна робота в ансамблі здійснюються паралельно з заняттями з навчальних дисциплін: "Вивчення оркестрових інструментів", "Інструментознавство та інструментовка", "Спеціальний музичний інструмент", "Диригування та читання партитур". Викладачеві слід підтримувати постійну творчу взаємодію з викладачами зазначених вище предметів з метою підвищення якості виконання студентами ансамблевих партій та своєчасної підготовки їх до диригентської практики.

Організаційна робота з дисципліни починається у третьому семестрі (перший тиждень) з призначення студентів-виконавців для роботи на відповідних інструментах ансамблю. Кількість студентів в ансамблі може бути від двох до одинадцяти. Відповідно до зазначеної кількості виконавців ансамбль духових інструментів формується у такому складі: ансамблі однорідні, які складаються з інструментів однієї назви. Наприклад, квартет корнетів, кларнетів чи тромбонів.

Ансамблі, які складаються із різних інструментів: 2 корнета, 2 кларнета, флейта; 2 корнета, альт, тенор.

На практиці часто зустрічаються ансамблі у такому складі:

- дует дерев'яних інструментів;
- тріо мідних інструментів корнет (труба), альт (валторна) та баритон (тромбон);
- квартети мідних духових інструментів (дві труби, валторна, тромбон);
- квінтети (дві труби, валторна, тромбон та туба).

Після остаточного розподілу студентів для роботи на інструментах викладач ансамблю духових інструментів узгоджує з головою Ц(п)К питання аналогічної роботи зі спеціального музичного інструмента відповідно до призначення студентів в ансамблі.

З метою активізації роботи студентів на заняттях з навчальної дисципліни “Ансамбль”, доцільно побудувати форму контролю за кредитно-модульною системою (посеместрово). Так наприклад, за бажанням викладача у першій декаді грудня (II курс, 3 семестр) проводиться звіт студентів за результатами набуття початкових навичок ансамблевого виконання на одному з духових інструментів. Звіт проводиться за системою: кожен студент грає на ансамблевому інструменті в аудиторії при наявності повного складу майбутнього студентського ансамблю духових інструментів.

Самостійна робота студентів (далі СРС) передбачає різноманітні форми організації відповідно до рекомендацій викладача і семестрових вимог.

Поточний контроль за виконанням СРС проводиться на основі конкретних практичних завдань даного семестру.

Підсумковий контроль передбачає виступи ансамблю в концертному варіанті.

На першому занятті викладачеві доцільно коротко викласти історію виникнення та розвитку духових інструментів та ансамблевого мистецтва з метою формування у студентів патріотичного ставлення до героїчного минулого свого народу, відродження духової інструментальної культури.

Викладач звертає особливу увагу на матеріал з історії культурного світогляду українського народу. Доцільно також викласти напрямки розвитку української народно-інструментальної музики в осередках еміграційних кіл інших країн.

На першому занятті з навчальної дисципліни «Ансамбль» бажано також вибрати серед студентів актив майбутнього студентського колективу. На наступних заняттях викладач звертає увагу студентів на правильну постановку виконавського апарату, на формування у них прагнення досягти активного звуковидобування, високої якості звукоутворення, що в свою чергу можливо досягти за допомогою унісонних вправ. Доцільно опрацювати технічний матеріал одночасно з вивченням спеціально підібраних фрагментів українських народних мелодій з метою перевірки технічних можливостей учнів на основі зразків художнього музичного матеріалу. Розвиток навичок ансамблевого виконавства, формування аналітичного мислення повинно ґрунтуватися на підвищенні виконавського рівня кожного студента, вивченні студентами окремих фрагментів ансамблевих партій на пам'ять як одну з основних умов успішної роботи колективу.

З метою перевірки технічних можливостей студентів доцільно працювати над технічним матеріалом, водночас вивчати спеціально підібрані фрагменти народних мелодій.

З метою активізації позитивного ставлення студентів до занять з навчальної дисципліни «Ансамбль» викладач повинен передбачити можливість творчої співпраці ансамблю з учнівськими хоровими, вокальними ансамблями, танцювальними колективами, професійними вокалістами та інструменталістами.

Бажано з 4 семестру створити навчальному ансамблю умови для концертних виступів за програмою, яка має відповідати особливостям підготовки студентського колективу. Концерт-звіт – дієвий засіб виховання

суто професійних рис особистості майбутнього керівника ансамблю.

Формування концертного репертуару

1. Репертуар для навчального ансамблю духових інструментів складається виключно з урахуванням можливостей даного студентського колективу.
2. Репертуар з навчальної дисципліни «Ансамбль» повинен забезпечити систему підвищення професійної майстерності студентського колективу, сприяти формуванню високих естетичних критеріїв в розумінні творів музичного мистецтва.
3. На заняттях з навчальної дисципліни «Ансамбль» студенти повинні знайомитися з наявною музичною літературою (рекомендовані нотні видання):

- твори зарубіжних композиторів XVIII - XIX століття;
- твори українських та російських композиторів;
- обробки та інструментовки українських народних пісень для солістів;
- оригінальні твори та переклади для ансамблю духових інструментів.

Витяг з робочого навчального плану

Загальний обсяг годин	Самостійне вивчення	Всього аудиторних годин	Лабораторно практичне	Розподіл за семестрами					
				2 курс		3 курс		4 курс	
				3 сем	4 сем	5 сем	6 сем	7 сем	8 сем
				16	22	16	22	15	16
				тиж.	тиж.	тиж.	тиж.	тиж.	тиж.
270/6	62	208	208	2 18	2 18	2 18	2 18	2 18	2 20

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок студентів з навчальної дисципліни „Ансамбль”

Бали	Зміст
5	Студент бездоганно володіє знаннями, вміннями та навичками ансамблевого виконавства. Ансамблеві партії виконує на високому художньо-сценічному рівні, має розвинене образне мислення, може виконувати роль лідера в ансамблевому колективі. Володіє розвиненим мелодико-гармонічним слухом.
4	Студент має досить розвинене музичне мислення в ансамблевому виконавстві. У процесі виконання ансамблевих партій демонструє володіння усіма елементами їх фактури, але не завжди самостійно систематизує та узагальнює ступінь виконання ансамблевих партій. У відтворенні ансамблевих партій студентові бракує артистизму. Студент може бути лідером в музичному колективі.
3	Студент виконує навчальну програму в повному обсязі, може проаналізувати структуру ансамблевої партії, але не вміє трактувати музичний твір, не демонструє абстрактне художнє мислення. Недостатньо володіє штриховою досконалістю виконання ансамблевих партій.
2	Студент має слабо сформований рівень сприйняття музичних творів, має елементарні вміння та навички володіння інструментом та недостатньо розвинений виконавський апарат. Не володіє аплікатурою виконання ансамблевих партій.

№ з/п	Зміст роботи	Розподіл годин
	<u>Вступ.</u> Історія виникнення та розвитку духових інструментів та ансамблевого мистецтва. Мета та завдання навчальної дисципліни «Ансамбль». Форми та способи роботи з навчальної дисципліни «Ансамбль духових інструментів», місце та значення її у системі підготовки керівників аматорських ансамблів. <u>Самостійна робота студента:</u> - ознайомитися з фаховими виданнями [10;36;47], - скласти опорний конспект за темою заняття	2
1.		2
	<u>Початкові заняття</u> Розташування виконавців в ансамблі [35]. <u>Самостійна робота студента:</u> - скласти схему розташування виконавців в ансамблі.	2
2.		0,5
	Стрій ансамблю. Практичне настроювання духових інструментів. <u>Самостійна робота студента:</u> - ознайомитись з фаховими виданнями [16;18;23;30], занотувати матеріал щодо строю духових інструментів; - ознайомитись з методикою настроювання духових інструментів в акордах; - ознайомитись з прийомами догляду за інструментом	2
3.		2
	Основні прийоми звуковидобування на духових інструментах, чистота їх виконання студентами, групами та ансамблем (на основі творів простої фактури звучання). <u>Самостійна робота студента:</u> - удосконалити навички прийомів гри на духових інструментах на основі виконання ансамблевих партій [1;4;17;18; 20;24].	2
4.		1
	<u>Модуль № 1</u> Виконання та аналіз твору простої фактури звучання	1

	Чинники, які впливають на якість звуку (стан музичних інструментів, якість мундштуків, постановка виконавського апарату).	2
5.	<u>Самостійна робота студента:</u> - виконувати вправи щодо удосконалення якості звуковидобування за рахунок положення інструменту[19;22; 41;56].	1
	Опрацювання простих колективних одноголосих вправ. Робота над творами простої форми та фактури. Формування вміння слухати та чути ансамбль [6;11;14;41].	17
6.	<u>Самостійна робота студента:</u> - ознайомитись з музичними прикладами колективних одноголосних вправ, - прослухати твори, проаналізувати особливості форми викладу та фактури звучання творів .	1,5
	Аплікатура та її значення у процесі роботи над ансамблевими партіями. Робота над фрагментами ансамблевих партій.	2
7.	<u>Самостійна робота студента:</u> - ознайомитись з творчою спадщиною композиторів Й. С. Баха, Р. Глієра;[9; 26]. - визначити інтонаційну спорідненість музичного матеріалу зазначених творів з народним мелосом.	2
	<u>Підсумкове заняття (Модуль № 2)</u>	1
8.	Виконання та аналіз твору складної фактури звучання. [51;52].	1

Орієнтовний репертуарний план

1. Колективні одноголосні вправи.
2. Степовий Я. «Садок вишневий коло хати» [Ноти]: для 2 корнетів та тенора/Я.Степовий//Ансамблі мідних духових інструментів. – К.: Музична Україна,1967. - Вип. 12.
3. Українська народна пісня. «Ой, літай, сокол»[Ноти]: для 2 труб та валторни/ Оброб. Я. Степового; Переклад І. Решетняка //

Ансамблі мідних духових інструментів. – К.:Музична Україна, 1967. - Вип. 7.

4. Бах И.С. Трёхголосная fuga.[Ноти]: для 2 корнетов и баритона /И.С. Бах// Ансамблі мідних духових інструментів. – К.:Музична Україна, 1967.- Вип. 7.

5. Глиэр Р. Четыре дуэта. [Ноти]: для двух корнетов. Соч. 49/ Р.Глиэр; сост. К. Мюльберг//Ансамбли деревянных духовых инструментов . - К.:Музычна Украина, 1967. - Вип. 1-6.

II курс, 4 семестр

№ з/п	Зміст роботи	Розподіл годин
	Продовження роботи над якістю звука, та артикуляцією в ансамблі духових інструментів [4]	2
1.	<u>Самостійна робота студента:</u> - виконувати вправи на удосконалення якості звуковидобування за рахунок положення інструменту; - вивчити (напам'ять) фрагменти ансамблевої партії твору.	1
	Вироблення вміння розрізняти в звучанні ансамблю: мелодію, гармонічну педаль, гармонічну фігурацію, контрапункт та бас [5;12]	2
2.	<u>Самостійна робота студента:</u> - проаналізувати зазначені вище функції ансамблевої фактури; - визначити план проведення репетицій з іншими інструментами	1

	Диригентський жест та його значення у процесі ансамблевого виконання (викладач демонструє та коментує різновиди диригентського жесту).	2
3.	<u>Самостійна робота студента:</u> - вивчити систему афтактів в мелодії та контрапункті; - обґрунтувати відмінності звучання кожного інструменту	2
	Модуль № 1 1. Виконання та аналіз інструментального твору мішаної фактури звучання. 2. Виконання та аналіз твору в ансамблевому супроводі.	2
	Структура запису ансамблевих партій. Позначення темпу, штрихів та динаміки. Авторський задум та його значення при виконанні твору.[5;24;25]	2
4.	<u>Самостійна робота студента:</u> - переписати ансамблеві партії з урахуванням стилістики визначеного викладачем музичного твору; - означити критерії музичної виразності, визначені автором у партитурі рекомендованого музичного твору; - пояснити зміни темпу, характер ансамблевого туше у конкретних інструментів та групах ансамблю.	2
	Опрацювання музичних творів простої форми та фактури викладу.	30
5.	<u>Самостійна робота студента:</u> - ознайомитись з творчою спадщиною композиторів Б.Бартока, Г.Кассіана; - проставити аплікатуру в ансамблевих партіях рекомендованих у творах; - проаналізувати особливості виконання ансамблевих партій у рекомендованих до вивчення музичних творах; - підготувати ансамблеві клавіри, партитури, партії, аудіозаписи (по можливості) до складання модулю № 2 та майбутньої фахової діяльності	2

	Формування навичок читання нот "з листа". Вивчення фрагментів ансамблевих партій.	2
6.	<u>Самостійна робота студента:</u> - визначити і відпрацювати оптимальний варіант аплікатури певної ансамблевої партії; - визначити перелік ансамблевих партій з метою формування навичок читання нот з листа в ансамблевому виконавстві.	2
	Підсумкове заняття. Модуль №2. 1. Виконання та аналіз інструментального твору складної фактури звучання у концертному варіанті	1

Орієнтовний репертуарний план

1. Барток Б. Две пьесы. [Ноты] : для гобоя и кларнета /Б.Барток// Пьесы латышских композиторов.Партитура. - Л.: Музыка, 1982.
2. Мендельсон Ф. Песня без слов [Ноты] : для 2 саксофонов / Ф. Мендельсон; сост. М. Шапошникова // Хрестоматия для саксофона -альта. 1-3 годы обучения. Ч.2. Пьесы, ансамбли: учеб. для ДМШ. - М.: Музыка, 2009.
3. Кассиан Г. Ноктюрн [Ноты] : для трубы, валторны и тромбона./Г. Кассиан// Пьесы латышских композиторов. Партитура - Л.: Музыка, 1982.

III курс, 5 семестр

Зміст роботи	Розподіл годин
1. Оптимальний режим гри на духових інструментах у різних темпах та динаміці.	2
<u>Самостійна робота студента:</u> - ознайомитися з фаховими виданнями[11,17], - виконувати вправи щодо удосконалення якості звуковидобування за рахунок положення інструменту, - відпрацювати правила догляду за інструментом	2

2. Удосконалення навичок початку та закінчення гри в окремих ансамблевих партіях, групах та ансамблі духових інструментів [15;45;60].	2
<u>Самостійна робота студента:</u>	2
<ul style="list-style-type: none"> - навчитися визначати основні прийоми керівництва ансамблем у процесі виконання та в диригуванні; - виступити в ролі керівника ансамблю з визначеною викладачем партитурою; - охарактеризувати критерії музичної виразності, визначені автором у партитурі рекомендованого музичного твору 	
3. Подальший розвиток слухового сприйняття окремих функцій ансамлевої фактури. Динаміка звучання груп колективу та всього ансамблю. Робота над динамікою: способи досягнення crescendo та diminuendo в ансамблевому виконанні.	2
<u>Самостійна робота студента:</u>	2
<ul style="list-style-type: none"> - визначити окремі функції ансамлевої фактури у творі запропонованого викладачем; - обґрунтувати динамічну відмінність звучання окремих інструментів та груп в ансамблі; - реалізувати на репетиції crescendo та diminuendo в роботі над твором; - визначити засоби втілення фонової динаміки вокального дуету та інструментального ансамблю в роботі над твором 	
Модуль № 1	
1. Виконання та аналіз інструментального твору гомофонно-гармонічної фактури звучання.	1
2. Виконання та аналіз вокального твору в ансамблевому супроводі.	1

4. Опрацювання музичних творів гомофонно-гармонічної фактури викладу.	18
<u>Самостійна робота студента:</u>	
<ul style="list-style-type: none"> - ознайомитись з творчою спадщиною композиторів М. Леонтовича, П. Майбороди [37; 42]; - проаналізувати особливості виконання ансамблевих партій у рекомендованих творах; - проставити аплікатуру в ансамблевих партіях, рекомендованих до вивчення музичних творах; - підготувати ансамблеві клавіри, партитури, до складання модулю № 2 та майбутньої фахової діяльності 	2
5. Вдосконалення навичок читання нот « з листа». Вивчення фрагментів ансамблевих партій.	2
<u>Самостійна робота студента:</u>	
<ul style="list-style-type: none"> - визначити і відпрацювати оптимальний варіант аплікатури певної ансамлевої партії; - визначити перелік ансамблевих партій з метою формування навичок читання нот «з листа» в ансамблевому виконавстві. 	2
6. Повторення вивчених у минулих семестрах творів.	2
<u>Підсумкове заняття. Модуль №2.</u>	
1. Виконання та аналіз інструментального твору гомофонно-гармонічної фактури звучання у концертному варіанті.	1

Орієнтовний репертуарний план

1. Леонтович Н. Щедрик. [Ноты] :для 3 труб / Н. Леонтович // Ансамбли медных духовых инструментов. - К.: Музычна Україна, 1967. - Вып. 12
2. Майборода П. Юношеская песня. [Ноты] :для 2 кларнетов, тенора и баритона/П. Майборода // Ансамбли медных духовых инструментов. - К.: Музычна Україна, 1967. - Вып.8.
3. Українська народна пісня. «Ой, літай, сокол» [Ноты] : для 2 труб та валторни / Оброб. Я. Степового; Переклад І. Рєшєтняка // Ансамблі мідних духових інструментів, – К.: Музична Україна, 1967.- Вип. 7.

III курс 6 семестр

Зміст роботи	Примітки
1. Удосконалення навичок гри в ансамблі духових інструментів. Темп, динаміка та ритм як основні риси ансамблевого виконавства [17;19]. <u>Самостійна робота студента:</u> - виконувати вправи з метою удосконалення якості звуковидобування та темпових особливостей виконання ансамблевих партій з метрономом; - визначити динамічні особливості виконання твору, визначеного викладачем.	2 2
2. Удосконалення слухового контролю елементів ансамблевого звучання. Вироблення навичок слухати та аналізувати звучання декількох ансамблевих партій, які подають різноманітні функції ансамблевої фактури (мелодія, контрапункт, бас, гармонічна фігурація, гармонічна педаль). <u>Самостійна робота студента:</u> - прослухати та визначити в звучанні ансамблю (в аудіозапису) функції ансамблевої фактури твору, визначеного викладачем; - виконувати на духовому інструменті вправи з відтворюванням мелодії і одночасним сольфеджуванням контрапункту і навпаки в творі, визначеному викладачем.	2 2
3. Загальноансамблеве звучання. Засоби музичної виразності в ансамблевому виконанні. <u>Самостійна робота студента:</u> - визначити засоби музичної виразності в ансамблевій партитурі твору, визначеного викладачем; - визначити фонову динаміку ансамблю відносно вокалу та проставити диригентські позначення в партитурі твору, визначеного викладачем; розробити план проведення репетиції ансамблю духових інструментів.	2 2
<u>Модуль № 1</u> 1. Виконання та аналіз інструментального твору мішаної фактури звучання.	2
4. Передумови формування навичок професійного	2

спілкування, зорового та психологічного контакту „студент-викладач-диригент“. <u>Самостійна робота студента:</u> - опрацювати спеціальну літературу з питань організаційної та професійної роботи керівника ансамблю духових інструментів [43; 44;45]; - скласти опорний конспект із зазначених видань; - визначити особливості роботи музиканта-керівника ансамблю з урахуванням рекомендацій викладача та опрацьованої літератури	2
5. Удосконалення навичок читання нот "з листа." Вивчення фрагментів ансамблевих партій <u>Самостійна робота студента:</u> - визначити і відпрацювати оптимальний варіант аплікатури певної ансамблевої партії; - визначити перелік ансамблевих партій з метою формування навичок читання нот „з листа“ в ансамблевому виконанні	3 1,5
6. Опрацювання творів гомофонно-гармонічної фактури звучання <u>Самостійна робота студента:</u> - дати характеристику особливостей виконання ансамблевих партій в рекомендованих викладачем творах - підготувати ансамблеві клавіри, партитури, партії, аудіозаписи (по можливості) до складання модулю №2 та майбутньої фахової діяльності	29 2
<u>Підсумкове заняття. Модуль №2.</u> 1. Виконання та аналіз інструментального твору складної фактури звучання у концертному варіанті.	1

Орієнтовний репертуарний план

1. Кабалевський Д. Клоуны. [Ноты] : для трубы, валторны и тромбона./Д. Кабалевський// Пьесы латышских композиторов. Партитура. - Л.:Музыка, 1982. - С. 17.
2. Верди Дж. Застольная песня из оперы «Травиата» [Ноты] : для 2 валторн, тромбона и трубы/Дж.Верди// Ансамбли медных духовых инструментов. - К.: Музычна Украина, 1974.- Вып. 14.

3. Бах И.С. Два менуэта. [Ноты]: для корнета и баритона /И.С. Бах // Дуэты для медных духовых инструментов. -К. Музыка Украина, 1967. - Вып. 6.

IV курс, 7 семестр

Зміст роботи	Примітки
1. Робота над репертуаром складної форми та фактури звучання. <u>Самостійна робота студента:</u> - ознайомитись з творчою спадщиною композиторів Лядова А., Данькевича К., Стеценка А. [21;39;40;59]; - проаналізувати особливості виконання ансамблевих партій у рекомендованих викладачем творах; - проставити аплікатуру в ансамблевих партіях, рекомендованих викладачем до вивчення музичних творох.	2 2 2
2. Прийоми вдосконалення звучання ансамблю духових інструментів. Штрихи та їх практична реалізація (у зв'язку з задумом автора)[25]. <u>Самостійна робота студента:</u> - визначити штрихову спорідненість та відмінність у виконанні ансамблевих партій творів, рекомендованих до вивчення; - визначити прийоми гри у реалізації штрихових особливостей виконання ансамблевих партій творів, рекомендованих до вивчення викладачем; - визначити ансамблеве туше в окремих ансамблевих партіях, групах та ансамблі в контексті задуму автора.	2 2
3. Різновиди супроводу в ансамблевій практиці та їх значення для створення бездоганного ритміко-гармонічного фону в звучанні ансамблю духових інструментів. <u>Самостійна робота студента:</u> - дати характеристику ансамблевого супроводу, вибраного для репетиції твору, рекомендованого викладачем; - відпрацювати вивчені на уроках навички самостійного створення супроводу відомих українських народних пісень.	2 1
Модуль № 1	
1. Виконання та аналіз інструментального твору	1

гомофонно-гармонічної фактури звучання. 2. Виконання та аналіз інструментального твору в ансамблевому супроводі.	1
4. Виконання ансамблем раптової зміни динаміки. <u>Самостійна робота студента:</u> - визначити різновиди раптової зміни динаміки твору, вибраного викладачем; - обґрунтувати диригентські засоби втілення раптової зміни динаміки твору, вибраного викладачем; - відпрацювати навички виконання <i>Sp, Sf</i> у творі, рекомендованому викладачем.	2 1
5. Художній образ твору, вплив на його створення ансамблевого туше, тембрів та регістрів звучання ансамблевих груп. <u>Самостійна робота студента:</u> - обґрунтувати вплив поетичного тексту твору, рекомендованого викладачем, на втілення художнього образу твору в ансамблевому виконанні; - охарактеризувати значення тембрів та регістрів звучання ансамблевих партій для конкретизації художнього образу твору.	2 1
6. Прийоми вдосконалення навичок читання нот "з листа." Вивчення фрагментів ансамблевих партій <u>Самостійна робота студента:</u> - визначити і відпрацювати оптимальний варіант аплікатури певної ансамблевої партії твору, рекомендованого викладачем; - визначити перелік ансамблевих партій з метою формування навичок читання нот в ансамблевому виконавстві.	2 1
7. Робота над творами гомофонно-гармонічної фактури звучання. <u>Самостійна робота студента:</u> - дати характеристику особливостей виконання ансамблевих партій у рекомендованих творах; - підготувати ансамблеві класири, партитури, партії, аудіозаписи до складання модулю №2 та майбутньої фахової діяльності.	14 2
Підсумкове заняття. Модуль №2.	
1. Виконання та аналіз інструментального твору складної фактури звучання у концертному варіанті.	1

Орієнтовний репертуарний план

1. Лядов А. Канон. [Ноты] : для 2 кларнетов / А.Лядов// Пьесы латышских композиторов. Партитура. - Л.: Музыка, 1982.
2. Данкевич К. Колыбельная. [Ноты] : для 2 труб/К. Данкевич // Дуэты для медных духовых инструментов. -К.: Музыка Украина, 1967. - Вып. 6
3. Стеценко А. Пьеса .Соч.98,№4 [Ноты] : для трубы и валторны/А.Стеценко// Дуэт для медных духовых инструментов. - К.:Музыка Украина, 1967. - Вып.11.
4. Скорульский М. Танец снежинок из балета «Лесная песня»[Ноты] : для 2-х кларнетов/ М.Скорульский; сост. К. Мюльберг. // Ансамбли деревянных духовых инструментов. -К.:Музыка Украина, 1967. - Вып.1-6.

IV курс, 8 семестр

Зміст роботи		Кількість
1. Авторський задум та засоби його втілення в ансамблевому звучанні (темп, динаміка, характер звучання).		2
<u>Самостійна робота студента:</u>		2
- розробити диригентський аналіз твору, визначеного викладачем;		
- підготуватися до репетиції ансамблю, визначивши способи підходу до авторського темпу твору;		
- визначити систему ауттактів твору, рекомендованого викладачем;		
2. Співвідношення тембрів, регістрів та динаміки у ансамблевому звучанні.		2
<u>Самостійна робота студента:</u>		2
- вивчити партитуру та продумати основні засоби досягнення багатотембровості ансамблю у творі, рекомендованому викладачем;		
- спланувати та замалювати графічно збалансованість регістрових та динамічних особливостей ансамблевого звучання твору, рекомендованого викладачем.		
3. Підголоски та їх роль у багатоголосному ансамблевому звучанні.		2
<u>Самостійна робота студента:</u>		1
- визначити підголоски у творі, рекомендованому викладачем;		
- сольфеджувати підголоски одночасно з виконанням мелодії на ансамблевому інструменті.		
<u>Модуль № 1</u>		
1. Виконання та аналіз інструментального твору гомофонно-гармонічної фактури звучання.		1
2. Виконання та аналіз твору в ансамблевому супроводі.		1

4. Вирівнювання звучання ансамблю духових інструментів. Однорідність та відмінність динаміки різних ансамблевих груп в залежності від жанру та характеру твору. <u>Самостійна робота студента:</u> - продумати засоби забезпечення монолітності звучання ансамблю в Tutti та відмінності динаміки різних інструментів та груп ансамблю у творі, рекомендованому викладачем; - визначити засоби досягнення у звучанні ансамблю жанрових та характерних особливостей, рекомендованого викладачем твору.	2 1
5. Удосконалення навичок читання нот "з листа." Вивчення фрагментів ансамблевих партій. <u>Самостійна робота студента:</u> - визначити і відпрацювати оптимальний варіант аплікатури певної ансамблевої партії у творі, рекомендованому викладачем; - визначити перелік ансамблевих партій з метою удосконалення навичок читання нот "з листа" в	2 2
6. Опрацювання творів гомофонно-гармонічної фактури звучання. <u>Самостійна робота студента:</u> - ознайомитися з творчою спадщиною композитора В.А. Моцарта [48]; - дати характеристику особливостей виконання ансамблевих партій в рекомендованому викладачем творі; - підготувати ансамблеві клавіри, партитури, партії, до	18 2
<u>Підсумкове заняття. Модуль №2.</u> Виконання та аналіз інструментального твору гомофонно-гармонічної фактури звучання у концертному	1

Орієнтований репертуарний план

1. Моцарт В. Соната № 2 [Ноты] : для 2 труб /В.Моцарт // Дуэты для духовых инструментов. - К. : Музыка Украина,1967 - .Вып. 6.
2. Андреев. Е. Полифоническая пьеса.[Ноты] : для корнета и баритона /Е. Андреев. // Дуэты для медных духовых инструментов. - К. :Музыка Украина,1967. - Вып.6.

Література

1. Абаджан, Г. Методика развития исполнительских приемов на духовых инструментах с помощью визуального индикатора[Текст] /Г.Абаджан // Вопросы музыкальной педагогики. – М.:Музыка, 1983. – Вып. 4, - С. 19-29.
2. Ансамблі дерев'яних духових інструментів [Ноты] /Упорядник К. Мюльберг. – К.: Муз. Україна, 1967.- Вип.1; Вип. 2; Вип.5; Вип.6.
3. Ансамблі мідних духових інструментів[Ноты]. – К.: Муз. Україна, 1967. - Вип. 7; Вип. 8; Вип.10; Вип.12; Вип.13;Вип. 14.
4. Апатский, В. Опыт экспериментального исследования дыхания и амбушюра духовика[Текст] /В. Апатский// Методика обучения игре на духовых инструментах. – М.:Музыка,1976. – Вып. 4. - С. 11-31.
5. Апатский, В.Н. Теория и практика игры на духовых инструментах[Текст] / В.Н. Апатский. - К.: Муз. Украина, 1989. - 135 с.
6. Апатский, В. Основы теории и методики духового музыкально-исполнительского искусства[Текст] / В. Апатский – К.: НМАУ им.П.Чайковского, 2006. - 430 с.
7. Апатський, В. Використання технічних засобів у сучасній вітчизняній методиці навчання на духових інструментах [Текст] / В. Апатський// Мистецтвознавство України. – К., 2003.– Вип. 3. – С. 106-110.
8. Арчажникова, Л.Г. Профессия – учитель музыки [Текст] /Л.Г.Арчажникова. – М.: Просвещение,1984.- 111 с.
9. Бах И.С. Творча спадщина композитора [Електроний ресурс]// (http://lib-notes.orpheusmusic.ru/news/m_druskin_iogann_sebastjan_bakh/2009-11-28-104).
- 10.Беленов, Л.Д. Вопросы методики обучения игре на духовых инструментах в консерваториях Франции [Текст]/Л.Д. Беленов // Проблемы высшего музыкального образования: сб. трудов/ ГМПИ им. Гнесиных – М.:Музыка, 1975.- Вып. 19. – С. 139-158.
- 11.Березин, В. Духовые инструменты в музыкальной культуре классицизма[Текст] /В. Березин. – М.: Ин-т общего среднего образования РАО, 2000.-180 с.

12. Березин, В. Некоторые проблемы исполнительства в классическом духовом квинтете (флейта, гобой, кларнет, валторна, фагот) [Текст] / В. Березин // Вопросы музыкальной педагогики. - М.: Музыка, 1991. - Вып. 10. - С. 146-167.
13. Берлиоз, Г. Большой трактат о современной инструментровке и оркестре [Текст] / Г. Берлиоз. - М.: Музыка, - 1972. - 306 с.
14. Болотин, С. Методика преподавания игры на трубе в музыкальной школе [Текст] / С. Болотин. - Л.: Музыка, - 1989. - 171 с.
15. Брылин, Б.А. Вокально-инструментальные ансамбли школьников / Б.А. Брылин. - М.: Просвещение, 1990. - 109 с.
16. Булучевский А. Краткий музыкальный словарь [Текст] / А. Булучевский, В. Фомин ; [сост. А. Островский]. — М.: Музыка, 1998. — 461 с.
17. Волков, Н. В. Работа над чистотой строя при игре на духовых инструментах [Текст] / В. Волков. - Минск.: Музыка, 1982. - 167 с.
18. Волков, Н. В. Экспериментальное исследование некоторых факторов процесса звукообразования (на язычковых духовых инструментах) [Текст] / Н.В. Волков // Актуальные вопросы теории и практики исполнительства на духовых инструментах: сб. тр. / ГМПИ им. Гнесиных. - М.: Музыка, 1985. - Вып. 80. - С. 50-75 :
19. Волков, Н.В. Частотная характеристика трости язычкового духового инструмента и задача исполнения по ее управлению [Текст] / Н.В. Волков. - М.: Музыка, 1983. - 19 с.
20. Гинзбург, Л.С. О работе над музыкальным произведением [Текст] / Л.С. Гинзбург. - М.: Музыка, 2010. - 430 с.
21. Горбачев, В. Двойное staccato на язычковых духовых инструментах. [Текст] В кн.: Методика обучения игре на духовых инструментах: (Очерки). Вып. II / Под общ. ред. Ю.А. Усова. - М.: Музыка, 1966. - С. 112 - 181.
22. Данькевич Костянтин Федорович Творча спадщина композитора [Электронный ресурс] // (<http://uk.wikipedia.org/wiki/>).
23. Диков, Б. Методика обучения игре на духовых инструментах [Текст] / Б. Диков. - М.: Музыка, 1973. - 124 с.

24. Диков, Б. Настройка духовых инструментов [Текст] / Б. Диков // Методика обучения игре на духовых инструментах. - М.: Музыка, 1976. - Вып. 4. - С. 71-85.
25. Диков, Б. О дыхании при игре на духовых инструментах [Текст] / Б. Диков. - М.: Музыка, 1966. - 101 с.
26. Диков, Б. О штрихах духовых инструментов [Текст] / Б. Диков, А. Седракан // Методика обучения игре на духовых инструментах. - М.: Музыка, 1966. - Вып. 2. - 106 с.
27. Друскин, Н. И. С. Бах [Текст] / Н. Друскин. М.: Музыка, 1982. - 383 с.
28. Дуэты для двух корнетов (труб, валторн, альтов, теноров, баритонов) из «Школы игры на корнете» Жана Арбана [Ноты]. - М.: Москов. гос. консерватория им. П. И. Чайковского РИО, 1998. - 39 с.
29. Дуэты для медных духовых инструментов [Ноты]. - К.: Муз. Украина, 1967. Вып. 6.
30. Дяченко, Н.Г. Теоретические основы воспитания и обучения в музыкальных учебных заведениях [Текст] / Н.Г. Дяченко. - К.: Муз. Украина, 1987. - 110 с.
31. Кабалевский, Д. Клоуны. [Ноты]: для трубы, валторны и тромбона. / Д. Кабалевский // Пьесы латышских композиторов: Партитура-Л. :Музычна Украина, 1982. - С. 17.
32. Карауловский, Н.И. Звуковысотная интонация на духовых инструментах и проблема исполнительского строя [Текст] / Н.И. Карауловский // сб. тр. / ГМПИ им. Гнесиных. - М.: Музыка, 1979. - Вып. 45. - С. 15-32.
33. Карс, А. История оркестровки [Текст] / А. Карс. - М.: Музыка, - 1990. // (http://lib-notes.orpheusmusic.ru/news/istorija_orkestrovki/2009-11-11-35).
34. Кравченко, Т.Ю. Композиторы и музыканты [Текст] : сб. биограф. информации / Т.Ю. Кравченко. - М.: АСТ, 2004. - 508 с.
35. Кремнев, Б. Вольфганг Амадей Моцарт [Текст] / Б. Кремнев. - М.: Молодая гвардия, 1958. - 286 с. - (Жизнь замечательных людей; Вып. 2).
36. Крунтяева, Т. Словарь иностранных музыкальных терминов [Текст] : словарь / Т. Крунтяева; Н. Молокова, А. Ступель. - 3-е изд. - Л.: Музыка, 1982. - 151 с.

37. Кузнецов, В.Г. Работа с самостоятельными эстрадными оркестрами и ансамблями [Текст] / В.Г. Кузнецов. – М.: Музыка, 1986. – 150 с.
38. Левин, С. Духовые инструменты в истории музыкальной культуры [Текст] / С. Левин. – Л.: Музыка, 1983. – 192 с.
39. Леонтович Микола Дмитрович Творча спадщина композитора [Электронный ресурс] // (<http://uk.wikipedia.org/wiki/>).
40. Луб, В.Н. Основные принципы подготовки трубачей в эстрадных ансамблях и оркестрах [Текст] / В.Н. Луб. – Одесса: ОЛПТ, 1979. – 180 с.
41. Лядов, А. Избранные сочинения [Ноты] / А. Лядов. М.: Музыка, 1999. – 132 с.
42. Лядов, А. Музыкальная энциклопедия [Электронный ресурс] // (http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_music).
43. Мастерство музыканта-исполнителя: [Текст] : метод. указ. – М.: Сов. композитор, 1976. – Вып. 2. – 334 с.
44. Майборода Платон Іларіонович Творча спадщина композитора [Электронный ресурс] // (<http://uk.wikipedia.org/wiki/>).
45. Михайлов, Н. Ансамбль – основа выразительности [Текст] / Н. Михайлов // Клуб и художественная самодеятельность. – 1983. – № 13. – С. 25-26.
46. Михайлов, Н. Культура звука – основа выразительности (настройка оркестра) [Текст] / Н. Михайлов // Клуб и художественная самодеятельности. – 1983. – № 10. – С. 25-26.
47. Михайлов, К. Подготовка к репетиции [Текст] / К. Михайлов // Клуб и художественная самодеятельности. – 1983. – № 16. – С. 25-26.
48. Михеева, Л. Музыкальный словарь в рассказах [Текст] : словарь / Л. Михеева - 2-е изд., испр. и доп. – М.: Сов. композитор, 1984. – 167 с.
49. Модр, А. Музыкальные инструменты [Текст] / А. Модр. – М.: Музыка, 1990. – 240 с.
50. Моцарт Вольфганг Амадей Полное собрание писем. Фрагменты книги / В.А. Моцарт. – М.: "Аграф", 2000. [Электронный ресурс] // (http://lib-notes.orpheusmusic.ru/news/volfgang_amadej_mocart_polnoe_sobranie_pisem/2009-11-28-103).

51. Мюльберг, К. Теоретичні основи навчання гри на кларнеті [Текст] / К. Мюльберг. – К.: Муз. Україна, 1975. – 53 с.
52. Пьесы для квинтета медных духовых инструментов [Ноты]. – Л.: Музыка, 1976. – 79 с.
53. Пьесы для ансамбля медных духовых инструментов [Ноты] / сост. А. Лобанов, Е. Ефимов. – СПб.: Композитор, 1997. – 17 с.
54. Пьесы для ансамбля деревянных духовых инструментов [Ноты] / сост. Б. Караев. – СПб.: Композитор, 2000. – 36 с.
55. Платонов, Н. Школа игры на флейте [Ноты] / Н. Платонов. – М.: Музыка, 2010. – 160 с.
56. Пушечников, И. Совершенствование музыкальных способностей при обучении игре на духовых инструментах [Текст] / И. Пушечников // В помощь военному дирижеру. – М.: Музыка, 1994. – Вып. 29. – С. 7-18.
57. Рассказы о музыке и музыкантах. Вып. 2 [Текст] : популярные очерки. / сост. М.Г. Арановский. – Л.: М.: Сов. Композитор, 1977. – 256 с.
58. Розанов, С. Основы методики преподавания игры на духовых инструментах [Текст] / С. Розанов. – М.: Музыка, 1990. – 160 с.
59. Розанов, С. Школа игры на кларнете [Ноты] / С. Розанов. – М.: Музыка, 2010. – 160 с.
60. Ривчун, А.Б. 40 этюдов для саксофона [Ноты] / А.Б. Ривчун. – М.: Изд-во Владимира Катанского, 2002. – 47 с.
61. Стеценко, К.Г. Творча спадщина композитора [Электронный ресурс] // (<http://www.ultra-ua.com/statt/vidatn-postatt/golosom-narodno-p-sn>).
62. Творун, С. Розучування музичного твору [Текст] / С. Творун // Соціалістична культура. – 1977. – № 5. – С. 40-41.
63. Усов, Ю. Современная зарубежная литература для духовых инструментов [Текст] / Ю. Усов // Методика обучения игре духовых инструментах: очерки. – М.: Музыка, 1976. – Вып. 4. – С. 196-223.
64. Усов, Ю. Состояние методики обучения игре на духовых инструментах и пути дальнейшего её совершенствования [Текст] / Ю. Усов // Проблемы

музыкальной педагогики (ответственный редактор М.А. Смирнов). – М.: Москов. гос. Консерватория. 2010.- С. 89-108.

65. Усов, Ю. Сто секретов трубача [Текст] / Ю. Усов. - М.: Музыка, 2010. - 20с.
66. Усов, Ю. Школа игры на трубе. Клавир [Ноты]. - М.: Музыка, 2010.- 128с.
67. Шабалина, Т. Рукописи И.С. Баха: Ключи к тайнам творчества / Т. Шабалина.- Спб.: «Логос», 1999. [Электронный ресурс] ([http:// lib-notes.orpheusmusic.ru/news/rukopisi_isbakha_kljuchi_k_tajnam_tvorchestva/2009-11-18-92](http://lib-notes.orpheusmusic.ru/news/rukopisi_isbakha_kljuchi_k_tajnam_tvorchestva/2009-11-18-92)).
68. Хрестоматия для саксофона-альта. 1-3 годы обучения. Пьесы. Ч. 1 [Ноты] / сост. М. Шапошникова. - М.: Музыка, 2009. - 88 с.
69. Хрестоматия для саксофона-альта. 4-5 годы обучения. Пьесы, ансамбли [Ноты] / сост. М. Шапошникова. - М.: Музыка, 2010. - 128 с.
70. Хрестоматия для саксофона-альта. 1-3 годы обучения. Ч. 2. Пьесы, ансамбли: учеб. для ДМШ [Ноты] / сост. М. Шапошникова. - М.: Музыка, 2009. - 44 с.
71. Хрестоматия для кларнета. 4-5 кл. ДМШ. Ч.2. Пьесы, ансамбли, этюды [Ноты] / сост. И. Мозговенко. - М.: Музыка, 2010.-72 с.
72. Чумов, Л. Е. Легкие пьесы для трубы или корнета, тенора, баритона с фортепиано [Ноты] / Л. Е. Чумов.- М.: Москов. гос. консерватория им. П. И. Чайковского РИО, 2000.- 16 с.